

Sygn. akt II Ca 707/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Teresa Kołbuc**

Sędziowie: **SO Magdalena Bajor-Nadolska (spr.)**

SO Marek Boniecki

Protokolant: protokolant sądowy Iwona Cierpikowska

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2013 r. w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa Banku Spółdzielczego w K.

przeciwko B. R. i A. R.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Jędrzejowie

z dnia 1 marca 2013 r., sygn. I C 43/13

oddala apelację i zasądza od Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w J. kwotę 369 (trzysta sześćdziesiąt dziewięć) złotych tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt II Ca 707/13

UZASADNIENIE

Nakazem zapłaty z dnia 7 listopada 2012 r. Sąd Rejonowy w J. orzekł, że pozwani B. R. i A. R. mają solidarnie zapłacić stronie powodowej Bankowi Spółdzielczemu w K. kwotę 63441,46 zł z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym, liczonymi od dnia 23 października 2012 r. do dnia 7 listopada 2012 r. i każdorazowymi dalszymi ustawowymi odsetkami do dnia zapłaty, a także kwotę 4411 zł tytułem kosztów procesu.

Na skutek wniesionych przez pozwanych zarzutów od nakazu zapłaty Sąd Rejonowy w Jędrzejowie wyrokiem z dnia 1 marca 2013 r. uchylił powyższy nakaz w zakresie zasądzenia ustawowych odsetek od kwoty 63441,46 zł od dnia 23 października 2012 r. do dnia 22 listopada 2012 r. i w tej części powództwo oddalił, utrzymując w mocy przedmiotowy nakaz zapłaty w pozostałym zakresie.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 9 marca 2006 roku A. R. i B. R. zawarli z Bankiem Spółdzielczym w K. Oddział w J. umowę o kredyt preferencyjny. Jako gwarancję spłaty A. R. i B. R. przedłożyli weksel in blanco. Strony uzgodniły uprawnienie do wypełnienia weksla. W dniu 9 października 2012 roku strona powodowa wezwała pozwanych do

zapłaty kwoty 63441,46 zł, podnosząc, iż warunki kredytu nie zostały dotrzymane i wypełniając jednocześnie weksel in blanco na powyższą kwotę. Na wekslu oznaczono termin płatności na 22 października 2012 r., miejsce płatności J., opatrzone go klauzulą bez protestu.

W tym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał roszczenie powoda co do kwoty głównej za w pełni zasadne. W ocenie tego Sądu weksel spełniał wymogi wskazane w art. 101 prawa wekslowego, a zarzuty pozwanych co do nieprawidłowości w wypełnieniu weksla były chybione. Sąd uznał natomiast za nieprawidłowe naliczenie odsetek od dnia 23 października 2012 r. do dnia 22 listopada 2012 r. Wskazał, że przedstawienie weksla w rozumieniu art. 38 ustawy z 1936 r. prawo wekslowe może nastąpić w postępowaniu sądowym, gdyż złożenie w nim weksla umożliwia dłużnikowi uzyskanie takich samych informacji jak okazanie mu weksla przez jego posiadacza. Za datę wystawienia weksla zdaniem Sądu nie może być jednak uznana data wniesienia pozwu, czy samego zawiadomienia dłużnika o toczącym się postępowaniu. Decydować powinna chwila, kiedy dłużnik miał faktycznie możliwość zapoznania się ze złożonym wekslem, którą w przedmiotowej sprawie stanowi dzień doręczenia odpisu nakazu zapłaty.

Apelację od tego wyroku wnieśli pozwani zaskarżając go w części dotyczącej ustalenia okresu, za który zasądzono odsetki ustawowe od kwoty 63 441,46 zł. tj. od dnia 23.11.2012 r. do dnia 01.03.2013 r. oraz w części zasądzonej od pozwanych zwrot kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 3 600 zł dla powoda. Zarzucili naruszenie:

- art. 38 prawa wekslowego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że z chwilą doręczenia pozwanym odpisu nakazu zapłaty tj. w dn. 22.11.2012 r. nastąpiło przedstawienie weksla do zapłaty i roszczenie wekslowe stało się w tej dacie wymagalne;

-art. 102 k.p.c. poprzez niezastosowanie tego artykułu, podczas gdy sytuacja materialna i życiowa pozwanych, a także okoliczności niniejszej sprawy uzasadniały nieobciążanie przegrywających kosztami zastępstwa procesowego na rzecz powoda.

W uzasadnieniu swoich zarzutów podnieśli, że faktyczną możliwość zapoznania się z oryginałem weksla w niniejszej sprawie mieli dopiero w dniu pierwszej rozprawy tj. w dn. 1.03.2013 r., o której terminie zostali oni należycie poinformowani i w której mogli uczestniczyć, reprezentowani przez przyznanego im pełnomocnika procesowego z urzędu. Wskazali, że data ta stanowi o początku wymagalności dochodzonego roszczenia wekslowego oraz możliwości zasądzenia odsetek ustawowych od dnia następnego. Podnieśli, że posiadają na utrzymaniu sześcioro dzieci, utrzymują się tylko z renty pozwanego i z zasiłków z pomocy społecznej, pozwany jest ciężko chory (przeszedł kilka operacji i ponosi znaczne wydatki związane z leczeniem), oboje są w znacznym stopniu zadłużeni i nie są w stanie uregulować swoich zobowiązań bez wyzbycia się znacznej części swojego majątku

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej ustalenia okresu, za który zasądzono odsetki ustawowe od kwoty 63 441,46 zł. tj. od dnia 23.10.2012 r. do dnia 01.03.2013 r. i oddalenie powództwa w tej części oraz o nieobciążanie ich tymi kosztami w całości, albo ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne są prawidłowe i Sąd Okręgowy przyjmuje je za własne.

Zarzuty apelacji zmierzają jedynie do podważenia prawidłowości rozstrzygnięcia w przedmiocie odsetek ustawowych oraz kosztów procesu.

Wbrew zarzutowi skarżących Sąd Rejonowy nie dopuścił się naruszenia art. 38 prawa wekslowego. Stosownie do jego treści posiadacz weksla, płatnego w oznaczonym dniu albo w pewien czas po dacie lub po okazaniu, powinien przedstawić go do zapłaty bądź w pierwszym dniu, w którym można wymagać zapłaty, bądź w jednym z dwóch następnych dni powszednich. Głównym celem powołanego wyżej przepisu jest umożliwienie dłużnikowi

zbadania treści dokumentu i jednocześnie uprawnień posiadacza weksla. W orzecznictwie dotyczącym problematyki przedstawienia weksla do zapłaty, ugruntował się pogląd, zgodnie z którym wymagania określone w art. 38 prawa wekslowego są spełnione w sytuacji poinformowania wystawcy weksla własnego o możliwości zapoznania się z oryginałem weksla w danym dniu oraz miejscu jego płatności. W takim przypadku przedstawienie weksla do zapłaty następuje nie z chwilą wystosowania do wystawcy stosownego zawiadomienia, ale w dniu, w którym mógł on faktycznie dokonać oględzin weksla i ustalić, czy jest zobowiązany do jego zapłaty (por. wyroki SN z dnia 31.03.2006 r., IV CSK 132/05, oraz z dnia 30.06.2010 r., V CSK 461/09). W szczególności w wyroku z dnia 30.06.2010 r., w sprawie CSK 461/09, Sąd Najwyższy wskazał, że dopuszczalne jest przedstawienie weksla w postępowaniu sądowym, gdyż złożenie w nim weksla umożliwia dłużnikowi uzyskanie takich samych informacji jak okazanie mu weksla przez jego posiadacza; za datę przedstawienia weksla nie może być uznana data wniesienia pozwu czy samego zawiadomienia dłużnika o toczącym się postępowaniu, lecz chwila, kiedy dłużnik miał faktycznie możliwość zapoznania się ze złożonym wekslem. Reasumując dla spełnienia wymogu z art.38 prawa wekslowego nie jest konieczne fizyczne okazanie weksla dłużnikowi głównemu, ale wystarcza stworzenie temu dłużnikowi realnej możliwości zapoznania się z jego oryginałem (por. wyr. SN z dnia 21 marca 2001 r., sygn. akt III CKN 322/00).

Z akt sprawy wynika, że odpis nakazu zapłaty wraz z pozwem i załącznikami, wśród których znajdowała się kserokopia weksla, został doręczony do rąk pozwanych w dniu 22 listopada 2012 r. (k.28-39). Od tej daty pozwani mieli możliwość zapoznania się z treścią weksla. Mając wiedzę o treści zapadłego orzeczenia i o sprawie, w której został wydany nakaz zapłaty, mieli możliwość wglądu w akta sprawy. Sąd Rejonowy zatem zasadnie przyjął, że już w dacie doręczenia odpisu nakazu zapłaty z załącznikami, weksel został skutecznie przedstawiony do zapłaty co wpłynęło na określenie początkowej daty opóźnienia dłużników wekslowych i początek naliczania odsetek za opóźnienie od dnia kolejnego t.j. 23 listopada 2012 r.

Nie jest również zasadny zarzut dotyczący naruszenia przez Sąd Rejonowy art.102 k.p.c.

W niniejszej sprawie nie zaistniała bowiem sytuacja, która uzasadniałaby zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c. Wskazać należy, że odstąpienie od obciążania strony przegrywającej sprawę kosztami procesu poniesionymi przez jej przeciwnika procesowego jest możliwe jedynie w wypadkach szczególnie uzasadnionych, tj. wówczas, gdy z uwagi na okoliczności faktyczne konkretnej sprawy zastosowanie ogólnych zasad odpowiedzialności za wynik procesu byłoby sprzeczne z zasadą słuszności (art. 102 k.p.c.). Podstawą do takiej oceny może być zachowanie się strony w procesie, jak i jej sytuacja pozaprocesowa (stan majątkowy, szczególna sytuacja zdrowotna i życiowa), przy czym zła sytuacja finansowa, stanowiąca podstawę do zwolnienia strony od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych, nie wyczerpuje sama w sobie przesłanek zastosowania art. 102 k.p.c., a przepis ten, z uwagi na swój szczególny charakter, nie może być wykładany rozszerzająco i wyklucza uogólnienie. Strona pozwana nie zaprzeczyła, że nie spełniła swego świadczenia z umowy kredytu na rzecz powoda. Powód wykazał, że bezskutecznie wzywał pozwanych do zapłaty weksla, co potwierdza dowód jego nadania (k.8). Skoro pozwani nie wykonali zobowiązania, tym samym swoim zachowaniem doprowadzili do konieczności wystąpienia przez wierzyciela na drogę sądową. W takiej sytuacji powód ma prawo otrzymać od strony pozwanej zwrot kosztów procesu, które obejmują koszty wynagrodzenia reprezentującego go w niniejszym postępowaniu fachowego pełnomocnika.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art.385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym przez radcę prawnego G. K. Sąd Okręgowy orzekł na podstawie § 2 ust.3, § 6 pkt 3 w zw. z § 12 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

SSO M. Bajor - Nadolska SSO T. Kołbuc SSO M. Boniecki